

Карасевич Сергій – кандидат педагогічних наук,

старший викладач

кафедри спортивних дисциплін

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

ПРОФІЛАКТИКА ВІЛ/СНІДУ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПЕРЕДАЧІ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ СЕРЕД МОЛОДІ

Здоров'я людини – одна з найбільших соціальних цінностей. Згідно з Конституцією України держава несе відповідальність перед людиною, беручи зобов'язання забезпечити виховання здорового покоління, від чого значною мірою залежить стан розвитку країни, її економічний, інтелектуальний та духовний потенціал – ресурс розвитку суспільства.

Соціально небезпечною проблемою для країни стала ВІЛ-інфекція. Як свідчить статистика, ситуація в Україні щодо епідемії ВІЛ/СНІДу – найгірша серед країн Східної Європи та Центральної Азії.

СНІД – синдром набутого імунodefіциту – це кінцева стадія інфекційного захворювання, викликаного вірусом імунodefіциту людини (ВІЛ) [2].

ВІЛ – вірус імунodefіциту людини, що призводить до захворювання на ВІЛ-інфекцію/СНІД. ВІЛ схильний до стрімких мутацій. Передається через прямий контакт слизових оболонок або крові з рідиною тілесного походження, яка містить ВІЛ, як то кров, сперма, піхвові виділення, передсемінна рідина і грудне молоко. В ході ВІЛ-інфекції в однієї і тієї ж людини формуються все нові штами (різновиди) вірусу, що є мутантами, абсолютно різні за швидкістю відтворення і здатні ініціювати і вбивати ті або інші типи клітин. Цей вірус уражає спеціальні клітини крові (лімфоцити), які відповідають за захист організму людини від різних мікробів та пухлин і поступово вбиває ці клітини. Всього у світі з ВІЛ-інфекцією живе близько 37 млн. людей. За даними на початок 2017 року в Україні мешкало 238 тисяч людей з ВІЛ усіх вікових категорій, повідомляють у МОЗ. В Україні з 1987 року по червень 2017 року

zareestrovano mayzhe 307 tysyach lyudey z dyagnozom VIL, mayzhe 98 tysyach lyudey zi SNIDom i ponyad 43 tysyachi smertey vid SNIDu [1, S. 23–24].

Protyahom desyati misyatsiv 2017 roku v kraini shodnya reestruvaly 48 vyypadkiv zahvorovannya na VIL-infektsiyu, 24 zahvorovannya na SNID ta 8 vyypadkiv smerti vid SNIDu. U poperedni roky zahvorovaniyst na VIL-infektsiyu v Ukraini mala tendentsiyu do postupovogo zrostantya. Lyshе y 2012 roci bylo zareestrovano deyakе zmenshennya kilykosti osib z uперше v zhytti vstanovlenym dyagnozom (na 1,6%). Ta vzhе za rik, y 2013-mu, v kraini zareestrovano naybilyshu kilykist VIL-infikovanih osib (21 631 osoba).

Podalyshe znachne znyzhennya zahvorovaniyst na VIL-infektsiyu y 2014 ta 2015 roках pov'yazane y pershu chergu z vidсутnistyu statystychnykh danykh AP Krim ta chastyни terytoryi provedennya antyterrorystychnoy operatsiyi. Y 2016 roci znovu zrosly pokaznyky zahvorovaniyst na VIL, SNID i smertnosti vid SNIDu [6].

Osnovni symptomy SNIDu є: vtrata vazy - 10% vid vazy tyла; khronichna diyareya, trivala lixomanka - odyn misyats;

Vtornyни symptomy: zavzytyy kashel protyahom misyatsya; generalizovanyy svерблячий dermatyt; retsydivuyuchyы operizuyuchyы герпес; глотково-ротовий кандидоз; khronichna progressuyucha i disemenirovana герпетична infektsiya (prostyy герпес); generalizovana limfadenopatiya.

Zbudnyk SNIDu naychastishe vrazhaє:

- in'ektsiynnykh spozhyvachiv narkotychnykh rечovyn, sho korystuyutsya spilynymi shprytsamy, golkamy, pry fasyuvanni narkotyku ta vvedenni yogo in'ektsiynnym shlyahom;
- seksualnykh partneriv VIL-infikovanih, sho ne zastosovuyut zasoby indivydual'nogo zahystu - prezervatyvy. Bagato lyudey, infikovanih virusom imunodefitsytu, ne maє symptomiv zahvorovannya. Otzhe, nemozhlyvo znaty napevno, sho statyvyy partner VIL-neinfikovanyy, yaksho nemaє povtornykh negatyvnykh rezulytativ yogo pereviryky na infikovaniyst. Tse, zvychayno, za umovy, sho za chas, yakyy mynuv z momentu ostannyohob obstezhennya, vin ne vstupav y potenetsiyno nebezpechnyy statyvyy kontakt.

Ризик зараження зростає при наявності у партнерів венеричних хвороб, оскільки в уражених місцях статевих органів скупчується велика кількість інфікованих ВІЛ лімфоцитів. Доведено, що жінки в 3 рази частіше заражаються при статевому акті від інфікованих чоловіків, ніж чоловіки від інфікованих жінок. У випадку вагітності ВІЛ-інфікованої жінки ризик народження інфікованої дитини в значній мірі залежить від стану здоров'я вагітної, кількості вірусу в її крові, симптомів хвороби, особливо ураження шийки матки та піхви, тривалості пологів, числа попередніх вагітностей.

Наукові дослідження свідчать про те, що плід може бути інфікованим уже на 8-12 тижні вагітності, проте у більшості випадків зараження немовлят відбувається в момент пологів.

Не виключена можливість ураження ВІЛ при порушенні правил гігієни при голінні, манікюрі, татуюванні та деяких інших косметичних процедурах, а також при медичних маніпуляціях, які супроводжуються пошкодженням цілісності шкіри чи слизових оболонок з використанням нестерильних інструментів. Правильна і своєчасна обробка косметичного приладдя та стерилізація медичного інструментарію (чи використання одноразового) забезпечують безпеку їх застосування [4].

Збереження та зміцнення здоров'я підрастаючого покоління – першочергове завдання сучасного українського суспільства, що є частиною світової спільноти. Діти та молодь – майбутнє нашої держави, тому якість освіти і виховання і, перш за все, здоров'я підрастаючого покоління визначатимуть роль і місце України в світі. Право на захист нашого населення від різноманітних інфекційних захворювань, зокрема СНІДу, задекларовано в Конституції України, Законі України «Про запобігання захворюваності на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення» та інших документах.

Профілактика поширення епідемії ВІЛ/СНІД – це подолання причин наркоманії та сексуальної розпусти, тобто формування у сучасної молоді

здорового ставлення до світу, насамперед до самого себе. Здавна відома істина, що краще попереджати, ніж лікувати, тим більше таке захворювання як СНІД.

Було розроблено програму «Профілактика ВІЛ/СНІДу серед молоді» з метою надання технічної допомоги Уряду України щодо захисту дітей та молоді від ВІЛ/СНІДу та інших загроз їхньому здоровому розвитку та добробуту. Програма складалася з двох проектів: «Профілактика ВІЛ/СНІДу серед молоді» та «Попередження передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини та догляд за ВІЛ-позитивними дітьми». Головна мета Проекту полягала у забезпеченні кращого доступу молоді до медичних і соціальних послуг щодо запобігання ВІЛ-інфікування, а також до інформації та освіти, які сприятимуть запобіганню ризикованої поведінки.

Основні завдання Проекту полягали у:

- поліпшення якості та можливості соціальних, медичних, інформаційних та освітянських служб по роботі з дітьми та молоддю в обраних областях і сприянні розробці відповідних положень та стандартів на національному рівні;
- розвитку навчання життєвих навичок у школах, ефективному співробітництву урядового та неурядового секторів і ефективній участі молодих людей та їхніх батьків у цій сфері.

Також був заснований Фонд Оленою Пінчук у 2003 році Він став першою і єдиною в Україні благодійною організацією по боротьбі з епідемією СНІДу, яка працює за рахунок приватних коштів. Основні напрямки роботи фонду: боротьба зі СНІДом і здоровий спосіб життя; менторські та освітні проекти, спрямовані на молодих дівчат і жінок; залучення в Україну найкращого міжнародного досвіду в гуманітарній сфері.

На сьогодні ВІЛ-інфекція та СНІД не має радикальних засобів лікування, тому головною зброєю в боротьбі з поширенням вірусу є попередження нових випадків інфікування. У зв'язку з цим, необхідно:

- приймати правильні щодо свого здоров'я рішення, намагатися протистояти таким факторам ризику, як потреба експериментувати, самоутверджуватись під тиском з боку однолітків та наркодільців;

- уникати випадкових статевих контактів, бо чим більше сексуальних партнерів, тим вищим є ризик інфікування. Сексуальні стосунки з особами, що вживають наркотики, здебільшого неконтрольовані і вже тому небезпечні. За даними статистики 30 - 50 % осіб, що вживають наркотики ін'єкційним шляхом, інфіковані ВІЛ отож, вірогідність інфікування надзвичайно висока;

- пам'ятати, що венеричні хвороби сприяють поширенню ВІЛ, а тому їх потрібно терміново лікувати;

- не застосовувати вже використані, брудні шприци та голки при введенні наркотиків. Для кожної ін'єкції слід використовувати одноразовий стерильний шприц та голку, а якщо це неможливо, то кип'ятити шприци багаторазового вживання чи промивати їх дезрозчином;

- важливо знати, що вагітні ВІЛ-інфіковані жінки можуть запобігти народженню хворої на ВІЛ-інфекцію дитини, якщо вони якнайраніше звернуться в жіночу консультацію, для проведення профілактичного лікування.

- перевірка донорської крові обов'язкова. Сьогодні ВІЛом інфіковано 42 млн. осіб. Щодня заражається ще понад 6 тисяч чоловік. Якщо не вживати термінових заходів, то до кінця десятиріччя число інфікованих досягне 110 мілн. Підлягають обстеженню студенти з інших країн, особливо ті, що прибули з країн, ендемічних щодо СНІДу, та особи, які повернулися з тривалих відряджень та з-за кордону. До групи ризику відносять також хворих на гемофілію, яким протягом усього життя не раз переливали кров та її препарати [2, С. 6–7].

Отже, ми живемо в суспільстві, невід'ємною реальністю якого є епідемія ВІЛ – інфекції та СНІДу. Ми не можемо продовжувати ігнорувати проблему ВІЛ/СНІДу й думати, що вона нас не зачепить.

Кожному корисно знати й обговорювати зі своїми близькими й друзями інформацію про ВІЛ/СНІД – що це за захворювання, як воно передається і як не

передається, як зробити безпечним життя у світі, де є ці захворювання. Крім того правильна інформація про яку ви почуєте сьогодні, допоможе вам розібратися у ситуаціях, пов'язаних з ВІЛ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Березюк, О. В., Воронцова, Т. В., Єресько, О. В., Пономаренко, В. С., Скорбун, І. А. Організація профілактичної роботи у навчальних закладах.
2. Бочаров, Є. Ф., Про профілактику ВІЛ-інфікованості. Медична газета, № 4. 2001.
3. Молодь і СНІД: серйозний погляд: біб-ний пок.-2-ге вид., К.: Державна бібліотека України для юнацтва, 2005. 48 с.
4. <http://aidsfacts.helpme.com.ua/uk>
5. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
6. <http://www.antiaids.org/ukr.html>